

EL - HABİR

El-Habîr; esma-ül hüsnadan olup, Allah'ın her şeyin gizlisinden açığına hakkıyla haberdar anlamına gelen bir ism-i şerifidir. Allah Teâlâ kendisi her şeyden haberdardır aynı zamanda zahire ve batına ait haberleri dilediği kullarına dilediği kadar haber verendir.

"(Allah) göklerde ve yerde olanları bilir. Gizlediklerinizi ve açığa vurduklarınızı da bilir. Allah kalplerde olanı bilendir." ¹

"Sözünüzü ister gizleyin, ister açığa vurun; bilin ki O, kalplerin içindekini bilmektedir. Hiç yaratan bilmez mi? O, en ince işleri görüp bilmektedir ve her şeyden haberdardır." ²

"Yavrucuğum! Yaptığın iş (iyilik veya kötülük) bir hardal tanesi ağırlığında bile olsa ve bu bir kayanın içinde veya göklerde yahut yerin derinliklerinde bulunsa, yine de Allah onu (senin karşına) getirir. Doğrusu Allah en ince işleri görüp bilmektedir ve her şeyden haberdardır." ³

Allah Teâlâ Habîrdir; en küçük bir mikrobun gece karanlığında ve vücudun içinde kan damarlarındaki durumundan haberdar olduğu gibi, hava boşluğunda uçuşan zerrelerin hareketlerinden ve mülkünün her tarafında, meleklerin varamadığı, insan fikrinin ulaşamadığı en gizli noktalarda olup biten her şeyden haberdardır. Karada, denizde, semada, ecramda (yıldızlar), berzahta (kabir âlemi), ecsamda (cisimler), ervahta (ruhlar âlemi) velhasıl bütün ekvanda (yaratılmışlar), akıp durmakta olan işleri, hadiseleri apaçık bilir ve haberdardır. En gizli, en duyulmaz sanılan şeylerden, esrardan (sırlar) ve temayyülattan (meyiller) haberdardır. Niyetler, arzular, nefretler, masiva velhasıl Mevlâ için gizli kapalı hiçbir şey asla düşünülemez.

O Allah ki; kendisini Alîm, Habîr ismi şerifleri ile tanıtıyor ve Kur'an-ı azîmüşşan'da her şeyden haberdar olduğunun haberini veriyor. Bilindiği üzere Kur'an-ı azîmüşşan a'dan z'ye her konuda haberler sunmaktadır. Âdem (a.s)'ın yaratılışından arz, semâ ve denizlerdeki cümle canlı, cansız varlıkların yaratılış haberlerini, geçmiş kavimlerin başlarından geçen hadiseleri ve peygamberlerle kavimleri arasındaki olayları, helâk oluşlarını ve helâk oluş sebeplerini haber verir ve insanlığı kıssalardan hisse almaya teşvik eder. Diğer taraftan haram ve helâllerin, fayda ve zararların, günah ve sevabların haberlerini sunar. Dünya ile ukbayı içine alan haberlerle doludur Kur'an-ı Kerim.

Yine Yüce Allah Kur'an-ı Kerîm'inde Yüce Zâtını tanıtan sıfatlarından, esma-i ilâhîsinden haberdar eder insanlığı. Meleklerin, cinlerin, şeytanların mevcudiyetinden haber verirken özellikle insanın bütün amellerini kayda alan ve yanından hiç ayrılmayan iki meleğin mevcudiyetinden de haberdar eder ki; insanın bilhassa müminin temkinli, dikkatli olmasını sağlar.

"İnkâr edenler, kesinlikle, öldükten sonra diriltilmeyeceklerini iddia ettiler. De ki: "Hiç de öyle değil, Rabbime and olsun, mutlaka diriltileceksiniz, sonra da yaptıklarınıza size elbette haber verilecektir. Bu, Allah'a kolaydır. Artık siz Allah'a, peygamberine ve indirdiğimiz nûra (Kur'an'a) iman edin. Allah yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır." ⁴

"Elif Lâm Râ. Bu Kur'an; âyetleri, hüküm ve hikmet sahibi (bulunan ve her şeyden) hakkıyla haberdar olan Allah tarafından muhkem (eksiksiz, sağlam ve açık) kılınmış, sonra da Allah'tan başkasına kulluk etmeyesiniz diye ayrı ayrı açıklanmış bir kitaptır." ⁵

"Şüphesiz Rabbin onların her birine, yaptıklarının karşılığını tastamam verecektir. Şüphesiz Rabbin onların yaptıklarından hakkıyla haberdardır." ⁶

Cennetten, Cehennemden, sırattan, berzahtan, mahşerden, mizandan ve bunların keyfiyetinden haber veren Yüce Mevlâ şüphesiz ki her şeyden de haberdardır. Ayet-i kerimede:

¹ Tegabün:4

² Mülk:13-14

³ Lokman:16

⁴ Teğâbün:7-8

⁵ Hud:1

⁶ Hud:111

"Andolsun ki insanı biz yarattık; nefsinin kendisine fısıldadıklarını da biliriz. (Zira) Biz ona şah damarından daha yakınız." ⁷ buyrulmakta. Bir hadis-i şeriflerinde Efendimiz (s.a.v) Allah'ın niyetlerden haberdar olup amelleri niyetlere göre değerlendirdiğini "Şüphesiz yok ki, Allah Teâlâ Hz. sizin suretlerinize ve mallarınıza bakmaz. Fakat o sizin ancak kalplerinize ve amellerinize bakar" ⁸ şeklinde ifade etmiştir. Yine bir başka hadisten öğrendiğimize göre zahiren nice güzel ameller niyet bozukluğundan dolayı kabul olunmayacaktır: "Kulların amelleriyle mükâfat ve ceza gördüğü kıyamet gününde Allahü Teâlâ : "Gidin dünyada kendilerine gösteriş yaptığınız kimselere. Bakalım onların yanında bir hayır ve ecir bulabilecek misiniz?" buyuracaktır." ⁹

Her şeyden haberdar olma ve dilediği haberleri dilediği kullarına haber vermesi, bu sıfat ve ism-i ilâhînin Allah'a mahsus yönü. Lokman suresi 34. ayette: "Kıyametin ne zaman kopacağı bilgisi şüphesiz yalnızca Allah katındadır. O, yağmuru indirir, rahimlerdekini bilir. Hiç kimse yarın ne kazanacağını bilemez. Hiç kimse nerede öleceğini de bilemez. Şüphesiz Allah hakkıyla bilendir, (her şeyden) hakkıyla haberdar olandır." buyruluyor.

Kullara tecelli eden yönüne gelince: Her ism-i şerifte olduğu gibi bu ism-i şerif de en çok peygamberlere tecelli etmiştir. Onlar Rabb'ül âleminden aldıkları haberleri insanlara tebliğ etmişler yani insanları haberdar etmişlerdir. Tabi ki dinleyenleri.

Misâl: Rivayete göre Resulullah, eşi Hafsa (r.a)'ya gizli kalmasını talep ettiği bir sır veriyor. Fakat Hafsa (r.a), bu sırrı Hz. Aişe'ye söylüyor, bunun üzerine:

"Ve hatırla o vakti ki: Peygamber eşlerinin bazısına bir sözü gizlice söylemişti, vakta ki, -o eş- o sözü -başka eş- haber verdi. Allah da o haber veriş peygamberine açıkladı. Peygamber -de o eşine- haber verdiği şeyin bazısını bildirdi, bazısından vazgeçti. Vakta ki: eşine onu anlattı, -eşi- dedi ki: Bunu sana kim haber verdi? -Hz. Peygamber de- dedi ki: Bana o bilen, haberdar olan Allah Teâlâ haber verdi." ¹⁰ âyeti nazil oluyor.

Bu şekilde, vahiyle insanlara bildirilen hadiseler çoktur. Münafıkların gizli planları, Müslümanların arkasından birbirlerine işaret ederek onları alaya almaları hep vahiy yoluyla açığa çıkarılmıştır. Vahyin yanı sıra gerek hadis-i kudsî gerekse hadis-i şeriflerle özel olarak bildirilen haberler de vardır. Örneğin Mirac Hadisesi. Peygamberimiz, Mirac hadisesini anlatırken birçok gaybi meselelere dair haberler vermiştir ve Mirac'da nazarlarına cennetten ve cehennemden tablolar arz edildiğini bildirerek müşahede ettiği manzaraları anlatıp ve orada geçen konuşmalardan haber vermiştir.

Hak dostları veliler de bu ismi şeriften hisseyab olmuşlar, Hakk'a yakınlıkları nisbetinde zahiri haberlerden bol bol istifade etmişler, haberdar olup hükmünce yaşamışlar ve başkalarına da bu konuda ışık tutmuşlardır. Yaşayıp âmil oldukları haberleri Allah'ın kullarına ulaştırmaya gayret etmişlerdir. Bu haber verme sözle, yazı ile hattâ işaretle de olabilir. Bu haberler zahir haberleri olduğu gibi bazı gayb haberlerinden de haberdar olma ve yerine göre haberdar etme şeklinde gerçekleşmiştir. Buna nebilerde mucize, velilerde keramet denir. Sıradan insanların görmediği, duymadığı, idrak edemediği bazı durumlardan, hadiselerden Mevlâ'nın dilemesi ile yine Mevlâ'nın dilediği kadarına vakıf olmuşlardır. Bu veli kullar, bilhassa irşadını, eğitimini üzerlerine aldıkları kimseleri bu mesajlardan haberdar ederlerken, onların halinden -kısmen- haberdar olmuşlardır. Hattâ biri şarkta diğeri garbda da olsa televizyon ekranından seyrederek gibi onların manevî halinden haberdar olabilmelerini Cenab-ı Hakk nasib etmiştir. (Bu haberdar olma, müridin manevî durumu ile ilgili ihtiyaca binaen bir haberdar olma değildir. Yoksa yanlış anlayanların zannettiği gibi her an seyretme şeklinde değildir.) Ruha ölüm olmadığı için bu haberdar olma ve haberdar etme konusunda ölü diri mevzu bahis değildir. Mevlâ'nın dilediği kullar, yine O'nun izni Allah'ın kulları ile irtibatlı olup onların hallerinden haberdar olurlar. Gelen haberler bunun böyle olduğunu bildiriyor.

Kula düşen yönü; Rahman, Rahîm, Halîm, Kerîm olan Rabbinin haberlerine karşı gayet duyarlı olup göz ve kulağı ile haberlerden haberdar olup bu haberler vasıtası ile iman, marifetullah ve dolayısıyla muhabbetullah sırlarına vakıf olup Rabbe kulluğun teşvikleri sayılan bu hikmetli haberlerden bol bol istifade ederek iki cihan saadetinin

⁷ Kaf:16

⁸ Ahmed, Müslim, İbn. Mâce

⁹ İbn. Hanbel, V, 428, 451

¹⁰ Tahrir:3

yollarını öğrenmesidir ki; ancak bu durumda doğruyu bularak biiznillah kurtuluşa erer. Bunun yolu Mevlâ'nın Kur'an vasıtasıyla sunduğu zahir, batın haberleri okuyup dinleyerek, Efendimiz'in (s.a.v) hikmet dolu, nurlu beyanlarını mütalâa ederek, üstadlarımızın nasihat dolu hakikat süzmelerini dinleyerek, mütalâa ederek, sohbetlere devam etmekle bol bol hak olan haberlerden haberdar olmaya gayret ederek Hakk Subhanehu ve Teâlâ'nın rızasına dolayısıyla da rıdvanına erdirecek haberler vasıtasıyla maksada ereriz inşallah!

Evet, çok dikkatli, uyanık temkinli olalım, Habîr olan Mevlâ her halimizden haberdar. Her şeyi ayan beyan gören bilen Mevlâ'mız bizi gafletten uyarsın, kalplerimizi hakikate aşına eylesin. Âmin.